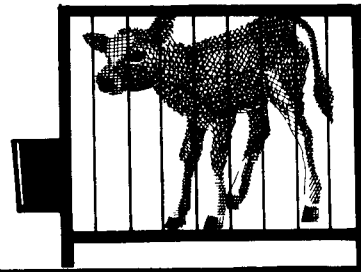

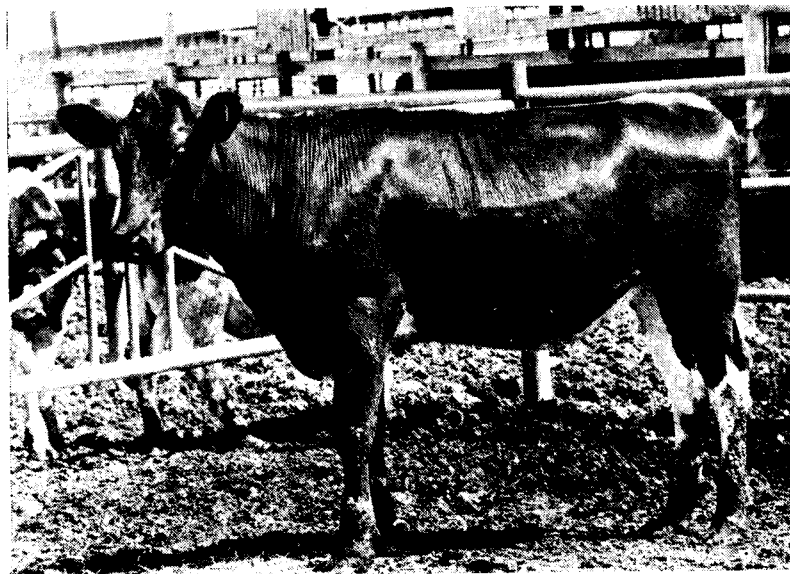
גידול

הגמ' ה אחת ביום

קים בחליבה, לאחר שישוחרר מהעול של שתי הגמעות ביום, כי בדרך כלל זמני ההגמעה חור פפים אצלנו את זמני החליבה. השינוי בשיטת ההגמעה התבטא, כאמור, בריכוז יותר של המשקה, כלומר — במקום מהי ל 125 גרם אבקה בליטר, שילשנו את הכמות ומיהלנו 375 גרם בליטר אחד מים. כמויות האבר קה ליום ולמשך כל תקופת ההגמעה (עד לגמיר לה) נשארו אותן שהיו מקובלות בשתי הגמעות ביום — כ־35 ק"ג אבקה לכל וולד.

בפברואר 1969 התחלנו להגמיע את בני הבקר הרכים פעם אחת ביום: השיקולים הראי שוניים לכך היו: (1) להשתמש באבקה תחליף החלב בריכוז רב יותר, תוך צמצום מיכסת המים במשקה, בהניחנו שבדרך זו נקל על פעולת הקיבה. יחד עם זה נעמיד לרשות הוולד הרך מים לשתייה, ללא הגבלה, מהיום הרביעי להי וולדו. בשיטה זו יקדימו וודאי הוולדות באכילת מזון מרוכז ושחת — ובכמויות גדולות יותר; (2) כן שאפנו בדרך זו לפתור במידה מסויימת את בעיית כוח העבודה ע"י העסקת המטפל ביונ-

עגלה בת 9 חודשים שהוגמעה פעם ביום בתקופת היינקות ונגמלה בגיל 60 יום.

טבלה 1. פרטים על ההזנה בשתי הגמעות ליום ובהגמעה אחת

סוגי ההגמעה	מס. ימים	ליטרים ביום	כמויות אבקה ליום, גרמים	זמני ההגמעה
	21	6	750	
2 הגמעות ביום	14	8	1000	6.00 בבוקר
	16	4	500	13.00 בצהריים
	21	2	700	בין השעות
הגמעה אחת ביום	14	3	1125	11—9
	16	1.5	562	לפני הצהריים

פעמיים ביממה לבין אלה שהוגמעה בארוחה אחת ביום.

תוך השנה הראשונה הוכנסו שינויים רבים בכמויות האבקה עד לגמילה וכן בכמויות האבקה במנה היומית; לבסוף הגענו למסקנה שאפשר להגיע לתוצאות טובות, תוך צימצום הכמות הכללית של האבקה (עד לגמילה) בשיעור ניכר. הפרטים השונים מובאים להלן.

כ-10% מהוולדות שהוגמעה פעם אחת ביום, משקל הגמילה שלהם נע בין 90 ק"ג ל-107 ק"ג, בהגיעם לגיל של 65 יום.

הננו נוהגים להשאיר את הרך הנולד 24 שעות ליד אמו. לאחר מכן מעבירים אותו לכלוב ובמ"שך יומיים הוא מקבל 4.5 ליטר חלב (קולוס-טרום). ביום הרביעי לחייו הוא מתחיל לקבל משקה מתחליף החלב ומי-שתייה ללא קיצוב. ביום ה-5 לחייו הוא עובר לתא קבוצתו ושם יש לרשותו שחת ומזון מרוכז.

כבר בשקילות גמילה ראשונות (בגיל של 50 יום) לא מצאנו הפרש מהותי במשקל בין שתי הקבוצות של הוולדות — בין אלה שהוגמעה

טבלה 2. תוצאות שתי שיטות בהגמעת עגלות בשנים תשכ"ח ותשכ"ט בעונות שונות

השנה והעונה	מס. הגמעות ביום	מס. ראשים	משקל לידה ממוצע ק"ג	משקל גמילה ממוצע ק"ג	מס. ימים עד לגמילה ממוצע	תוספת יומית גרמים ממוצע
אוקט-ינואר, תשכ"ח	2	16	39.5	75.0	57.5	628
אוקט-ינואר, תשכ"ט	2	26	40.9	75.7	58.5	596
פברואר-ספט', תשכ"ח	2	39	37.3	73.0	58.0	618
פברואר-ספט', תשכ"ט	1	57	37.3	70.8	59.6	561

טבלה 3. תוצאות ההגמעה של עגלים

השנה והעונה	מס. הגמעות ביום	מס. ראשים	משקל לידה ממוצע ק"ג	משקל גמילה ממוצע ק"ג	מס. ימים עד לגמילה ממוצע	תוספת יומית ממוצעת גרמים
אוקט-ינואר, תשכ"ח	2	28	41.7	77.0	55.0	642
אוקט-ינואר, תשכ"ט	2	28	42.0	77.6	55.0	645
פברואר-ספט', תשכ"ח	2	33	41.8	75.0	56.3	581
פברואר-ספט', תשכ"ט	1	59	40.9	75.5	59.0	586

תערובת המ"מ היתה מסוג ה"סטארטר" של אמב"ר, ולהלן התוצאות:

גילי הוולדות, בימים	30	61	68
כמות המ"מ ביום, בק"ג	0.9	3.4	4.3

התרשמותנו לאחר שנה של ניסיון (לא ניסוי מדעי) בשיטת ההגמעה החד-פעמית ביממה אפ"ר לסכם כדלהלן:

1. אין כל בעיות בהתקנת המשקה המרוכז, כלומר — מהילת האבקה בכמות כה קטנה של מים, השתמשנו באבקת "דמאויט", תוצרת המש"ביר.

2. הוולדות לא התקשו כל עיקר בשתיית המשקה המרוכז — 375 גרם אבקה לכל ליטר מים.

3. הוולדות נראים ערים ויפים במשך כל תקופת ההגמעה וכן בגילים שלאחר הגמילה. 4. אין ירידה במשקל הגמילה מחמת המעבר לארוחה אחת ביום.

5. הוולדות הרכים מתחילים בצריכת מ"מ ושחת, החל מהיום ה-5 לחייהם, ובכמויות גדור לות יותר.

מטבלה 2 מתקבל הרושם שחלה ירידת-מה בתוספת המשקל היומית בתשכ"ט לעומת תשכ"ח; על סיבות תופעה זו, אין באפשרותנו לעמוד במפורט, אך ייתכן שהשינויים בכמויות האבקה שחלו במרוצת הזמן וכן הכללת כל הור לדות בשקילות שנגמלו באותם השנים, בכלל זה — תאומים, וולדות חולים ומפגרים (וודאי שלא בפרופורציה שווה בשתי השנים), הס"הם שגרמו לירידה הקלה בתוספת היומית של העגר לות באותן השנים.

להלן התוצאות שהושגו באותן השנים ובאותן העונות עם עגלים.

מטבלה 3 למדים שאין הבדל בתוספת המש"קל היומית בין תשכ"ט לתשכ"ח, אולם מתבלט ההפרש בתוספת המשקל היומית בעונות השור נות; מסתבר שעונת אוקטובר-ינואר היתה נוחה יותר לגדילתם והתפתחותם של הוולדות האלה. משהתחלנו בשיטת הגמעה אחת ביום עקבנו אחר קצב הסתגלות הוולדות לאכילת שחת ומזון מרוכז. אספנו נתונים על צריכת מ"מ מ-20 וולדות, מתוך 175 שהוגמעו בשיטה זו.

עגל בגיל של 50 יום שהוגמע בתקופת הינקות פעם אחת ביום. המשקל — 77 ק"ג

את תקופת ההגמעה קיצרנו עד ל־40 יום (בקי־רוב).

טבלה 4. שיטת ההגמעה כיום

מס. ימים	כמויות המשקה ביום, ליטר	כמות האבקה ביום, גרמים
1	יניקה מהאם	—
2	4.5 חלב אם	—
7	1.5	562
21	2.0	750
7	1.5	562

להלן הננו מביאים תוצאות השקילות של עגלות ועגלים שנגמלו בגיל 45 יום (בממוצע) ונשקלו בגיל (ממוצע) של 56 יום. כל אלה צרכו בתקופת ההגמעה כ־24 ק"ג אבקה בס"ה.

טבלה 5. תוצאות ההגמעה החד־פעמית ב־24 ק"ג אבקה

הולדות	מס' ראשים	משקל לידה ממוצע, ק"ג	המשקל הממוצע לאחר הגמילה ק"ג	הגיל הממוצע ביום השקילה, ימים	תוספת יומית, גרמים
עגלות	28	37.0	67.7	57	538
עגלים	31	40.3	71.0	55	563

4. קבוצות ההגמעה — שתהיינה קטנות, לא יותר מ־8 וולדות בקבוצה..

ייתכן שכדאי לנסות בעתיד להגמיע במשקה שיהיה מרוכז יותר מכפי שאנו קבענו לעצמנו כיום.

ריכוז והביא לדפוס
בשם רפתני יקום
דוד מלמד

יקום, 20 במרס 1970

הערת המערכת

ייתכן שבמשקים נוספים נתנסו כבר בשיטת ההגמעה המתוארת ברשימה הנ"ל, ויהיה זה רצוי מאוד שבעלי־יסיון זה יביעו את דעתם, או את התרשמויותיהם.

6. לא נתקלנו בבעיות תחלואה מיוחדות. פרט להופעת צואה רכה יתר־על המידה כעבור שבוע מתחילת שתיית המשקה המרוכז, אולם "שילשול" קל זה עובר מאליו, ללא טיפול כל־שהו, תוך 24 שעות. בתשכ"ט היו בדרך כלל מקרים מעטים של שילשול בדיר היונקים, אולם אין בדעתנו לזקוף זאת בוודאות לזכות המעבר להגמעה אחת ביום.

7. נוחיות רבה בביצוע ההגמעה.

8. תמותת הוולדות בתקופת היינקות הס־תכמה ב־3% בשנת תשכ"ט. מאז אוקטובר 1969 (תחילת תש"ל) ועד לחדש מארס 1970 מת וולד אחד ממחלת שילשול.

בתש"ל אנחנו ממשיכים להגמיע פעם אחת ביום, אולם צימצמנו את כמות האבקה לתקופת ההגמעה כולה ל־24 ק"ג, לעומת 35 ק"ג בעבר.

מן הראוי לציין שכ־12% מהוולדות הכלולים בטבלה 5, נולדו במשקל קטן מ־30 ק"ג וביניהם שני זוגות תאומים.

נעיר על מספר נקודות שיש להקפיד עליהן בשיטת ההגמעה שנוסחה אצלנו:

1. הגשת מים טריים לשתיה ללא הגבלה מיד עם המעבר להגמעה במשקה התחליף.

2. קשירת (או כליאת) הוולדות בזמן השתייה ולהחזיק אותם כך כ־15 דקות נוספות לשם מניעת מציצת השורר (טבור).

3. לוולדות בעלי משקל־לידה גבוה יש להגדיל את מנת המשקה היומית שהרי צרכיו של עגל במשקל של 50 ק"ג גדולים מאלה של עגל או עגלה שנולדו במשקל של 40 ק"ג.